

BROEDVOGELS VAN HET BEEKBERGERWOUD IN 2006

Gerrit de Jong en Gerrian Tacoma

Sinds 1993 voert onze vogelwerkgroep een broedvogelinventarisatie uit in een deel van het voormalige Beekbergerwoud (Het Woud). Dit gedeelte ligt in een hoek ten westen van de A50 en ten noorden van de Woudweg. In de loop van de inventarisatieperiode is het gebied geleidelijk iets ruiger geworden, maar grote veranderingen bleven tot dusver uit. In 2006 is Natuurmonumenten eindelijk echt gestart met de herinrichting van het gebied

Natuurontwikkeling

Op 13 januari 2006 verleenden B&W van Apeldoorn de vergunning voor het dempen van sloten en het vergraven van sloten. Op 13 februari gaf wethouder Gutteling met behulp van een graafmachine het startsein. Door het doorbreken van een dammetje liet hij een poeltje ontstaan waar reeën en koeien al gauw dankbaar gebruik van maakten om er te drinken. Na deze actie bleef het een aantal maanden rustig in het Woud, want in het broedseizoen kun je niet met graafmachines aan de slag.

In het najaar gingen de werkzaamheden verder en binnen de kortste keren was het Woud bijna onherkenbaar veranderd. Deze metamorfose gaat ongetwijfeld in het komende broedseizoen voor verrassingen zorgen, zowel voor wat betreft nieuwe soorten als voor de begaanbaarheid van het terrein.

Het Woud, eind november 2006

Werkwijze BMP

Er werd dit jaar geteld door Aagje van der Wulp, Mariet Corstiaensen, Harm Schoten, Gerrit de Jong en Gerrian Tacoma. In tabel 1 staat een overzicht van de bezoekdata en -tijden.

Tabel 1 Bezoekdata en -tijden

datum	tijd (aantal minuten)
26 maart	6.00 – 9.30 (150)
9 april	6.30 – 9.00 (150)
22 april	6.00 – 9.10 (190)
7 mei	5.30 – 9.50 (260)
21 mei	5.00 – 8.00 (180)
4 juni	4.45 – 7.15 (150)
18 juni	4.45 – 7.45 (180)
2 juli	4.45 – 7.15 (150)

Het gebied is geïnventariseerd volgens de uitgebreide territoriumkartering. Hierbij werd door twee tot drie mensen een ronde gelopen door het gebied. De territoriumindicerende waarnemingen van alle vogelsoorten werden genoteerd op een veldkaart schaal 1:4000. Territoriumindicerende waarnemingen verschillen per vogelsoort. In de meeste gevallen betreft het zingende of baltsende mannetjes, paartjes, vogels met voer of nestmateriaal, nestvondsten en jonge vogels.

Bij ieder bezoek is de looproute op een ander punt gestart om niet steeds op ongeveer hetzelfde tijdstip op dezelfde plaats te zijn. Alle waarnemingen zijn overgezet op aparte kaarten, voor iedere soort één. Daarna vond de interpretatie plaats met behulp van de BMP-handleiding van SOVON (Van Dijk, 2004).

Resultaten

Tijdens twee tellingen werden de tellers geplaagd door wat regen, maar voor het overige waren de omstandigheden heel redelijk. De temperatuur varieerde van 3°C op 9 april tot 19°C aan het eind van de telronde op 7 mei.

In tabel 2 staat een overzicht van alle soorten die in de jaren 1993 tot en met 2006 zijn geteld als broedvogel. Het jaar 2006 was met 37 soorten, waaronder de appelvink als nieuwkomer, een redelijk soortenrijk jaar.

Het aantal struweelvogels neemt gestaag toe. Dit is niet verwonderlijk, want vanuit de houtwallen rukken de bramen en sleedoorns steeds verder op. Leuke soorten onder de struweelvogels zijn de sprinkhaanzanger, die voor het eerst sinds 1995 aanwezig was en de fitis die nog nooit eerder met zoveel (6) broedparen vertegenwoordigd was.

De eerste inrichtingsmaatregelen lijken ook al effect gehad te hebben op de vogels. In de buurt van het nieuwe poeltje zat een paartje wilde eend. Deze soort was sinds 1997 niet meer als broedvogel in het Woud waargenomen. Dit belooft nog wat voor het komende broedseizoen, nu het Woud voor een groot deel uit poelen bestaat.

Er hebben drie Rode Lijstsoorten gebroed, namelijk koekoek, spotvogel en matkop. Zij waren in totaal met 10 broedparen vertegenwoordigd.

Door de inrichtingmaatregelen is het gebied nu al gevarieerder geworden. Dit zal ongetwijfeld invloed hebben op de broedvogelpopulatie. Het broedseizoen van 2007 belooft erg interessant te worden.

Gebruikte literatuur

Dijk, A.J. van, 2004. Handleiding Broedvogel Monitoring Project. SOVON vogelonderzoek Nederland/CBS Rode Lijst van de Nederlandse broedvogels, 2004. Vogelbescherming Nederland, Tirion Natuur en Sovon, ISBN 90 5210 598 7

Tabel 2 Overzicht van alle waargenomen broedvogels in BMP Het Woud van 1993 t/m 2006 (49.0 ha)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001 *	2002	2003	2004	2005	2006
Nijlgans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Wilde eend	0	1	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Havik	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Buizerd	1	0	0	0	1	3	1	2	0	1	1	1	1	1
Torenvalk	0	2	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Boomvalk	0	0	1	1	1	1	0	0	1	1	1	0	0	0
Fazant	3	1	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kwartelkoning	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Waterhoen	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Holenduif	1	0	0	1	5	1	0	1	1	1	2	0	1	2
Houtduif	28	19	18	17	21	14	10	12	5	12	5	4	8	8
Turkse tortel	1	1	1	1	2	1	3	2	0	1	1	1	3	0
Zomertortel	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Koekoek	1	1	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Steenuil	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Groene specht	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Grote bonte specht	2	3	4	1	3	0	1	0	0	3	3	1	2	2
Kleine bonte specht	2	0	0	0	1	0	2	1	0	0	1	2	1	2
Boompieper	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Winterkoning	40	47	48	34	31	30	33	35	38	44	43	43	49	52
Heggenmus	7	15	8	8	15	5	6	10	6	13	11	16	15	15
Roodborst	4	3	7	4	2	6	8	9	8	6	8	8	10	4
Nachtegaal	3	3	4	0	1	0	0	0	0	0	1	2	0	0
Gekraagde roodstaart	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Roodborsttapuit	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Merel	19	26	20	29	16	21	20	27	15	35	21	14	18	13
Zanglijster	0	1	6	1	3	3	4	7	4	7	12	11	14	8
Grote lijster	2	1	2	2	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0
Sprinkhaanzanger	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Bosrietzanger	3	3	2	1	2	3	2	5	0	0	2	1	3	6
Kleine karekiet	0	0	1	0	2	0	0	2	0	0	1	0	0	0
Spotvogel	4	3	3	1	3	1	2	1	1	0	2	4	3	5
Braamsluiper	0	1	2	0	0	0	0	0	1	0	0	1	2	1
Grasmus	3	6	3	7	7	7	7	9	6	9	10	11	7	14
Tuinfluit	9	6	4	16	25	15	11	13	16	11	12	16	14	19
Zwartkop	17	20	20	14	16	20	29	27	18	25	22	28	31	29
Tjiftjaf	26	21	27	24	31	47	34	27	28	37	32	38	31	28
Fitis	0	0	0	3	3	1	0	1	2	2	1	1	0	6
Bonte vliegenvanger	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0
Staartmees	1	1	2	4	1	2	3	2	1	5	5	4	3	3
Glanskop	1	0	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	3	4
Matkop	2	1	2	4	1	2	2	3	2	3	4	3	2	4
Kuifmees	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Pimpelmees	7	7	4	6	9	5	10	6	1	10	10	6	13	8
Koolmees	18	17	13	19	25	27	16	17	6	30	20	17	19	22
Boomklever	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	0	2
Boomkruiper	3	6	8	6	11	8	6	7	4	9	6	7	8	8
Gaai	2	2	2	3	4	1	4	2	1	6	5	4	3	2
Ekster	6	8	3	5	3	2	1	2	0	4	2	1	3	1
Kauw	9	2	4	10	9	14	10	17	n.g.	12	19	2	2	5
Zwarte kraai	4	5	6	6	9	4	7	4	0	7	8	5	8	1
Spreeuw	8	4	12	6	14	16	14	14	n.g.	14	10	14	29	20
Huisemus	n.g.	n.g.	3	5	3	2	1	1	0	0	0	0	0	0
Ringmus	5	4	0	0	0	3	1	0	0	0	0	1	0	0
Vink	7	3	8	9	8	5	7	5	10	10	11	8	15	14
Groenling	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1	1	1
Appelvink	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Rietgors	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Aantal soorten	34	35	36	34	40	32	32	30	23	32	36	34	33	37
Aantal broedparen	251	246	254	254	297	272	258	271	176	324	297	279	324	317
Aantal paren/ha	5,1	5,0	5,2	5,2	6,1	5,6	5,3	5,5	3,6	6,6	6,1	5,7	6,6	6,5

n.g. = niet geteld

* = MKZ-crisis